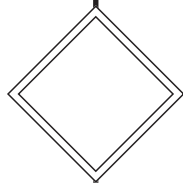

אשכנז מבצר המסורת

מבוא הספרים
'שרשי מנהג אשכנז'

אשכנז מבצר המסורת

מבוא הספרים 'שרשי מנהג אשכנז'

מאת
בנימין שלמה המבורגר

מכון מודשת אשכנז
בני ברק תשפ"ו

תוכן הענינים

5 הסכמת מרן בעל 'שבט הלוי'
11 תוכן הענינים
13 פתח דבר
15 קדמותו של 'מנהג אשכנז' וחיבתו
26 מול מנהגי צרפת
34 מול מנהגי ספרד
41 יחס הרא"ש להבדל בין אשכנז וספרד
57 שיטת ה'אגור'
62 מול מנהגים קבליים
69 מול מהרשד"ם שהתיר שינוי ממסורת אשכנז
77 מול מנהגים ספרדיים
84 אשכנז (גרמניה) - ארץ מוצאם של יהודי פולין וליטא
96 מול מנהגי פולין וארצות מזרח אירופה
103 ציות לפסקי הרמ"א באשכנז
112 מול מנהגי הרמ"א
121 רבנים יוצאי פולין ושכנותיה
135 חזנים יוצאי פולין
139 מלמדים יוצאי פולין
143 התמדת מנהגי אשכנז בדורות המאוחרים
147 דבקות העם במנהג אשכנז הקדמון
159 אזהרות באשכנז מפני שינוי מנהגים
174 אזהרות משינוי מילים ואותיות בנוסח התפילה
181 פולמוס 'אקדמות מילין'
192 דבקותם התמימה של יושבי הכפרים
196 "אין להתלוצץ על מנהג אבותינו הקדושים"
202 חזני אשכנז מגדולי החכמים

219 גדולי עולם כשליחי ציבור בימים מיוחדים
227 ניגוני תפילה מקובלים מדור לדור
232 הצטמקות בתי הכנסת בקהילות אירופה
238 חזון בתי הכנסת של ה'חתם סופר' ורש"ר הירש
244 פריחת הקהילות החרדיות בגרמניה - 'זה אֵלֵי ואנוהו'
257 כולל הו"ד ובית הכנסת 'אהבת ציון' בירושלים
271 משבר מנהג אשכנז עם חורבן אירופה
284 תביעת רבני גרמניה להצלת מנהג אשכנז
289 שיבה אל מנהג אשכנז
295 ה'חזון איש' - סולל הדרך לתחיית מנהג אשכנז
306 ה'שבט הלוי' - מורה הדרך בהחייאת מנהג אשכנז
320 גדולי הדור, מנהיגי עולם התורה
334 אחרית דבר

פתח דבר

גרעין החיבור שלפנינו הופיע בשנת תשנ"ד כחוברת בשם 'גדולי הדורות על משמר מנהג אשכנז' וכמבוא לסידרת הספרים 'שרשי מנהג אשכנז' שהופיעה בעקבותיה. החוברת עשתה רושם ניכר על רבים מקוראיה, ושינתה את התייחסותם למנהגי אשכנז. היא סייעה לא מעט לחיזוק רצונם של מתפללים רבים להצטרף למניינים ובתי כנסת כמנהג אשכנז המובהק, בארץ ישראל ובארצות הגולה. הספר שלפנינו משמש לאותה מטרה של החוברת, אלא בהיקף אחר והכללת נושאים רבים נוספים המבהירים את חשיבותה של מסורת אשכנז, ובהשמטת נושאים אחדים שאינם עיקריים לנושא, ואמורים למצוא את מקומם בהרחבה בספרינו האחרים, בעזה"ת.

לאיכותו של הספר שלפנינו וזיקוקו תרם כדרכו בקודש בני היקר הרה"ג ר' משה המבורגר שליט"א, שהוסיף רבות בהבהרת נושאים, ניתוח תהליכים, הוספת ידיעות, וביכולתו הנדירה להעמיק ולדייק, עמד בין היתר על תופעות היסטוריות ועל משמעותן ההלכתית, תופעות שאחרים לפניו לא נתנו דעתם עליהן.

להרחבת הידיעות על מסורת אשכנז ומנהגיה מעבר לכתוב בספר זה, ניתן לעיין בשאר הספרים שלנו. חשוב להבהיר כי הם זמינים ברחבי העולם באמצעים דיגיטליים אחדים כגון בספרייה התורנית הנפוצה 'אוצר החכמה' בה ניתן למצוא את כולם בשלושה חיפושים בהקלדת המילים: 'בנימין שלמה המבורגר', 'מנהגים דק"ק וורמיישא' ו'ירושתנו'.

המפעל בדורינו של בירור מנהגי אשכנז והחייאתם נעשה בהכוונתם של גדולי ישראל, כפי שניתן לראות בכמה מפרקי הספר שלפנינו וגם מההסכמות הרבות שניתנו לכמה מספרינו מגדולי ישראל, רבנים, מרביצי תורה ידועים וראשי בני ישראל.

זכות כל רבותינו הגדולים שאת דרכם אנו מתאמצים להמשיך, תעמוד לנו ולצאצאינו עד עולם.

בנימין שלמה ב"ר משה המבורגר